

ROBERT MACFARLANE

HORY V HLAVĚ

dějiny jedné fascinace



mladá fronta

Hory v hlavě

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.mf.cz
www.e-reading.cz
www.palmknihy.cz



MLADÁ FRONTA

Robert Macfarlane

Hory v hlavě – e-kniha

Copyright © Mladá fronta, a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.



MLADÁ FRONTA



hory v hlavě





ROBERT MACFARLANE

HORY V HLAVĚ

Dějiny jedné fascinace



MLADÁ FRONTA

Mým prarodičům

Ó mysl, mysl má horstva...
Gerard Manley Hopkins, kolem roku 1880

© Robert Macfarlane, 2003
Translation © Anna Kudrnová, 2018
ISBN 978-80-204-4906-1 (tištěná kniha)
ISBN 978-80-204-5228-3 (ePDF)
ISBN 978-80-204-5227-6 (ePUB)
ISBN 978-80-204-5229-0 (Mobi)

Myslil jsem na tu nepřekonatelnou vášeň, jež nutká lezce podnikat strašlivé výstupy. Žádný příklad je neodradí... vrchol dovede přitahovat touž neodvratitelnou silou jako propast.

Théophile Gautier, 1868

Bylo mi dvanáct a byl jsem u dědy s babičkou na Skotské vysočině, když jsem poprvé narazil na jeden z velkých příběhů o horolezcích: *Boj o Everest*, záznam o britské expedici z roku 1924, během níž George Mallory a Andrew Irvine zmizeli nedaleko vrcholu Everestu.

Přijeli jsme k prarodičům na léto. Můj bratr a já jsme směli všude, s výjimkou místnosti na konci chodby — dědečkovy pracovny. Hráli jsme na schovávanou a já se často ukrýval ve velké šatní skříni v naší ložnici. Byla silně cítit po kafru a na dně byly poházené boty, takže se tam obtížně dalo postavit. Visel tu mimo jiné babiččin kožešinový kabát, zabalený do tenké průhledné fólie, aby na něj nešli moli. Bylo zvláštní natáhnout ruku po měkké kožešině a místo toho sáhnout na hladký plast.

Nejbáječnější místnost domu byla zimní zahrada, které děda s babičkou říkali Sluneční pokoj. Byla vydlážděná šedými kamennými dlaždicemi, které pod nohama vždycky studily, a dvě stěny zabírala obrovská okna. Na jedno z nich prarodiče přilepili kus černého kartonu vystřižený do tvaru jestřába. Ten měl odstrašit ptáčky, jenže oni stejně pravidelně nalétávali do oken a zabíjeli se — považovali sklo za vzduch.

Ačkoli bylo léto, vnitřek domu vyplňoval chladný minerální vzduch Vysočiny, a povrch každého předmětu byl vždycky

na dotek chladný. Když jsme večeřeli, masivní stříbrné přístroje vytažené z příborníku nás studily do rukou. Večer, když jsme šli spát, bylo povlečení jako led. Nasoukal jsem se do postele co možná nejdál a přetáhl si deku přes hlavu, abych vytvořil vzduchovou kapsu. Pak jsem dýchal, jak hluboce jsem mohl, dokud jsem si postel nevyhřál.

Všude po domě byly knihy. Dědeček se je nepokoušel nijak roztřídit, a tak se vedle sebe ocitaly velmi odlišné tituly. O prostor poličky v jídelně se dělily knížky *Pan Jablůňka jde na ryby*, *Hobit* a *Detektivní povídky pro zimní večery* s dvěma v kůži vázanými svazky *Systému logiky* od J. S. Milla. Bylo tu pár knih o Rusku, jejichž názvům jsem pořádně nerozuměl, a tučet o expedicích a horolezectví.

Jednou večer, když jsem nemohl usnout, jsem sešel dolů pro něco ke čtení. U jedné zdi chodby byla dlouhá řada knih naskládaných na sobě. Víceméně nazdařbůh jsem vytáhl velký zelený svazek z půlky štosu, jako cihlu ze zdi, a odnesl si jej do Slunečního pokoje. V jasné měsíční záři jsem se usadil na jeden ze širokých parapetů a začel se do *Boje o Everest*.

Některé detaily jsem znal od dědy: už mi o expedici vyprávěl. Ovšem ta kniha, s dlouhými popisnými pasážemi, čtyřicetimi černobílými fotografiemi a rozkládacími mapami nesoucími cize znějící jména — ledovec Východní Rongbuk, dzongpen ze Šekaru, Lakpa La — měla mnohem větší moc než jeho líčení. Četba mě uchvátila a přenesla do Himálaje. Obrázky mě pohltily. Viděl jsem kamenité pláně Tibetu, jak se stáčejí ke vzdáleným bílým vrcholům; samotný Everest jako tmavou pyramidu; láhve kyslíku, které lezci nesli na zádech a s nimiž vypadali jako potápěči; mohutné ledové stěny Severního sedla, které zlézali pomocí lan a žebříků, podobní středověkým válečníkům obléhajícím město; a nakonec černé T vytvořené ze spacích pytlů vyskládaných na sněhu v IV. táboře coby znamení lezcům v nižších táborech, sledujícím vyšší úbočí hory dalekohledy, že Mallory s Irvinem zmizeli.

Jedna pasáž knihy ve mně vzbuzovala větší vzrušení než všechny ostatní. V ní Noel Odell, geolog výpravy, popisoval, jak naposledy spatřil Malloryho a Irvina:

„Ovzduší nade mnou se znenadání vyjasnilo, a mým očím se odhalil celý vrcholový hřeben a samotný vrchol Everestu. Daleko, na sněhovém svahu vedoucím k tomu, co se mi jevilo jako předposlední krok od základu nejvyšší pyramidy, jsem si povšiml droboučké tečky, jež se pohybovala a blížila ke skalnímu schodu. Za ní následovala druhá tečka, a pak ta první vyšplhala na vrchol schodu. Jak jsem stál a upřeně pozoroval tuto dramatickou podívanou, scénu obklopila mračna..“

Tu pasáž jsem četl znovu a znovu a po ničem jsem netoužil víc než být jednou z těch droboučkových teček, zápasících o přežití v řídkém vzduchu.

A bylo hotovo — nadchl jsem se pro dobrodružství. V čtenářské mánii, jakou dovoluji jen časové možnosti dětství, jsem vyraboval dědečkovu knihovnu a do konce toho léta přelouskal asi tucet nejslavnějších cestopisů o výpravách do hor a na póly; mimo jiné příběh Apsleyho Cherry-Garrarda o dlouhé antarktické výpravě nazvaný *Nejhorší cesta na světě*, *Výstup na Everest* od Johna Hunta a krvavé líčení Edwarda Whympera o jeho *Lezení v Alpách*.

Dětská představivost má větší důvěru v pravdivost příběhu než představivost dospělého: ochotněji uvěří, že se věci staly tak, jak jsou popsány. Také má silnější schopnost vcítění, a když jsem ty knihy četl, intenzivně jsem vše prožíval s průzkumníky a skrze ně. Trávil jsem s nimi večery ve stanech, rozmrazoval šlichtu ze sušeného masa nad vařičem na tulení tuk, zatímco venku kvílela meluzína. Táhl jsem sáně po stehna hlubokým polárním sněhem. Zakopával jsem o zastrugy, padal do strží, škrábal se na arety a vykračoval si po hřebenech. Z vrcholů hor jsem shlížel na svět, jako by byl mapou. Přinejmenším desetkrát jsem o vlásek unikl smrti.

Fascinovaly mě strážně, jimž tito muži — neboť skoro všichni byli muži — čelili a vzdorovali. Na pólech mrzlo tak ukrutně, že zamrzala pálenka, psům přimrzal jazyk ke kožichu, když se pokusili

olíznout, a mužům vousy ke kabátům, když se podívali na zem. Vlněné oblečení ztuhlo jako plech, a museli do něj bušit kladivem, aby je mohli ohnout. Večer objevitelé trýznivě pomalu, píď po pídi rozehřívali spací pytle ze sobích chlupů, které mráz přeměnil v le-
dové skořepiny. V horách čekaly ledové jazyky přesahující kraje skal jako vodorovné vlny, neviditelné nástrahy vysoké nadmořské výšky i laviny a metelice, jež dokázaly vmžiku proměnit svět v bílou mlhu.

Pomineme-li Hillaryho a Tenzingův úspěšný výstup na Everest roku 1953 a vyvážnutí celé posádky Ernesta Shackletona v roce 1916 — díky Worsleyho zázračné navigaci, kdy člun *James Caird* bezchybně uplul 800 mil napříč rozbouřeným Jižním oceánem a Shackleton si zachoval naprosto chladnou hlavu, zatímco nad ním se Evropa lámala jako ledové kry —, takřka všechny tyto příběhy končily smrtí nebo nějakým zmrzačením. Takové úděsné detaily se mi líbily. V některých vyprávěních z polárních krajů málem neuplynula stránka, aby výprava nepřišla o některého člena nebo o část něčího těla. Občas to skončilo ztrátou končetiny. Objevitele rovněž decimovaly kurděje, rozkládající tkáň tak, že odpadala od kostí jako navlhlá sušenka. Jednoho muže postihly tak těžce, že mu póry po celém těle prosakovala krev.

Také dějiště těchto příběhů, jeviště, na nichž se odehrály, v sobě měla cosi, co na mě hluboce působilo. Přitahovala mě nehostinnost míst, na něž se ti muži dostali — skoupá krajina hor a pólů s jejich strohou, manichejskou černobílou barevností. I lidské hodnoty byly v těch příbězích polarizované. Odvaha a zbabělost, odpočinek a námaha, riziko a bezpečí, správné a špatné: neúprosný ráz prostředí všechno jasně roztřídil do těchto binárních kategorií. Chtěl jsem, aby byl můj život tak čistě nalinkovaný, aby měl takhle prosté priority.

Postupně mi ti muži přirostli k srdci: polárníci se svými saněmi, písňemi a se slabostí pro tučňáky; horolezci s dýmkami, nonšalantní a neskutečně houževnatí. Líbilo se mi, jak jejich drsný zevnějšek — nezničitelné tvídové pumpky, ježaté licousy a kníry, hedvábí a medvědí sádlo, jímž se chránili proti mrazu — kontrastoval

s jejich téměř puntičkářskou vnímavostí ke kráse krajin, jimiž se pohybovali. Pak tu byla kombinace aristokratického požitkářství (vezměme například šedesát piksel křepelčího masa ve *foie gras*, motýlky a archivní šampaňské Montebello, které si přivezli na expedici na Everest v roce 1924) s obrovskou kuráží. A jejich srozuměnost s faktem, že krutá smrt je ne-li pravděpodobná, pak rozhodně velmi reálná.

Tehdy mi připadali jako ideál cestovatelů: nenechali se rozhodit protivenstvím a na nic si nehráli. Toužil jsem být jako oni. Zejména jsem toužil po termoregulaci malého Birdieho Bowerse, Scottovy pravé ruky, který se po cestě na jih na lodi *Terra Nova* každé ráno na palubě myl ve vědru mořské vody a který dokázal spát — spát — v teplotách až do $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$.

Přitahovali mě především ti, kteří se vypravili zlézat vysoké štíty velehor. Tolik jich zemřelo. Naučil jsem se onen seznam nazpaměť: Mallory s Irvinem na Everestu, Mummery na Nangá Parbat, Donkin a Fox na Košťan-Tau... Výčet pokračoval dál a dál řadami méně povědomých jmen. Představy, které v mé mysli horolezci vyvolávali, se podobaly těm, jež vzbuzovaly polární výpravy — krása a nebezpečí krajiny, nezměrnost prostoru, naprostá nesmyslnost toho všeho —, jen ve vysokých nadmořských výškách místo ve vysokých zeměpisných šířkách. Ti lidé měli dozajista svoje chyby. Trpěli hříchy své doby: rasismem, sexismem a notorickým snobstvím. A jejich statečnost se mísila s pronikavým sobectvím. Jenže v té době jsem si těchto rysů nevšímal. Viděl jsem jen neskutečně odvážné muže vstupující do oslnivého světla neznáma.

Knihou, jež ve mně nepochybně zanechala nejhlubší dojem, byla *Annapúrna* Maurice Herzoga, kterou Herzog diktoval z nemocničního lůžka v roce 1951. Sám ji napsat nemohl, jelikož mu nezbyly žádné prsty. Herzog byl vůdcem družiny francouzských horolezců, která na jaře 1950 odcestovala do nepálského Himálaje s cílem stát se první skupinou, která vystoupí na vrchol jednoho ze čtrnácti osmitisícových štítů světa.

Po vysilujícím měsíci průzkumů, když jim docházel čas před příchodem monzunu, se francouzská výprava dostala do srdce pásma Annapúrny, ztraceného světa ledu a kamene odříznutého od světa prstencem nejvyšších hor na zemi. „Ocitli jsme se vprostřed divokých a pustých hor, jaké člověk dosud nespátřil,“ psal Herzog.

„Zde nemohlo přežít žádné zvíře ani rostlina. V čirém ranním světle tato absence veškerého života, tato naprostá bezútěšnost přírody jako by jen prohlubovala naši vlastní sílu. Jak očekávat, že by kdo jiný porozuměl zvláštnímu rozjaření, jež jsme čerpali z oné nehostinnosti, když má člověk sklon se v přírodě obracet ke všemu, co je bohaté a štědré?“

Výprava pozvolna stoupala na horu a zakládala stále vyšší tábory. Nadmořská výška, extrémní mráz a nošení těžkého nákladu si začaly vybírat svou daň. Ovšem s tím, jak Herzogovi ubývalo fyzických sil, utvrzovalo se jeho přesvědčení, že vrchol je dosažitelný. Konečně, dne 3. června, spolu s lezcem jménem Louis Lachenal vyrazili z V., nejvyššího tábora, a pokusili se zlézt vrchol Annapúrny.

V posledním úseku museli vystoupat po dlouhé, zakřivující se ledové rampě, již výprava překřtila na Srpovitý ledovec, a poté po příkrém kamenném pásu ochraňujícím samotný vrchol. Kromě tohoto pásu cesta neobnášela žádné vážné překážky technického rázu, a Lachenal s Herzogem, toužící ušetřit váhu, si s sebou nevzali lano.

Když vycházeli z V. tábora, počasí bylo bezvadné. Bezoblačnost ovšem přináší nejnižší teploty, a vzduch byl tak ledový, že oba muži při výstupu cítili, jak jim mrznou chodidla v botách. Zanedlouho bylo jasné, že se budou muset obrátit, jinak riskují vážné omrzliny. Šli dál.

Ve svém líčení onoho výstupu Herzog popisuje, jak se stále víc odtrhoval od toho, co se s ním dělo. Průzračnost a řídkost vzduchu, křišťálová nádhera hor a zvláštní bezbolestnost omrzlin ho společnými silami uvedly do stavu otupělého klidu, v němž necítil postupující zranění:

„Na tom, jak jsem viděl Lachenala a všechno kolem nás, bylo cosi neobvyklého. Usmíval jsem se pro sebe při pomýšlení na nicotnost našeho počínání. Už jsem však nijak nevnímal námahu, jako kdyby neexistovala přitažlivá síla. Tahle éterická krajina, ono ztělesnění čistoty — to nebyly hory, jaké jsem znal; to byly hory mých snů.“

Stále v tomto transu — stále imunní vůči bolesti — se s Lachenalem probojovali posledním kamenným pásem a stanuli na vrcholu:

„Cítil jsem, že mi mrznou chodidla, ale nevěnoval jsem tomu mnoho pozornosti. Nejvyšší hora, na kterou člověk kdy vystoupil, nám ležela pod nohama! Hlavou se mi honila jména našich předchůdců v těchto výšinách: Mummery, Mallory a Irvine, Bauer, Welzenbach, Tilman, Shipton. Kolik z nich bylo po smrti — kolik jich našlo v těchto horách to, co pro ně bylo tím nejušlechtlejším ze všech konců... Věděl jsem, že konec je blízko, ale byl to konec, jaký si přejí všichni horolezci — konec v souladu s jejich nejvyšší vášní. Uvědomoval jsem si, jak jsem horám vděčný, že pro mne byly toho dne tak krásné, a jejich ticho mne uvádělo ke stejnému úžasu, jako bych byl v kostele. Nic mne nebolelo, neměl jsem jedinou starost.“

Bolest a starosti přišly později. Při sestupu skalním pásem Herzog upustil rukavice, a když sešli k IV. táboru, stěží dokázal jít. Na nohou i rukou měl těžké omrzliny. Během zoufalého ústupu prudkým svahem do základního tábora upadl a roztránil si několik kostí v již tak zubožených chodidlech. Když byl nucen slanit, lana mu z rukou servala maso v tlustých pruzích.

Jakmile se terén mírně narovnal, nemusel už Herzog po vlastních, a ostatní jej z hory snesli nejprve na zádech, pak v koši, následně na saních a konečně na nosítkách. Při sestupu mu obvázáli chodidla a ruce a zabalili je do igelitu, aby končetiny nedošly další úhony. Pokaždé, když večer došli do tábora, Oudot, expediční lékař, vstříkoval Herzogovi do stehenních a pažních tepen novokain, kafř

a penicilín, přičemž vsunoval dlouhou jehlu vpravo a vlevo do třísel a do ohbí loktů: bolelo to tak strašně, že Herzog raději prosil o smrt. Než sešli z hory, Herzogova chodidla získala černohnědou barvu; než se dostali do bezpečí Górahpuru, Oudot mu amputoval téměř všechny prsty na nohou i na rukou.

Toho léta jsem *Annapúrnu* přečetl třikrát. Připadalo mi nabíledni, že se Herzog rozhodl moudře, když pokračoval na vrchol, navzdory následným ztrátám. Protože co jsou prsty, shodoval jsem se s ním, v porovnání s tím, že stál na těch několika čtverečních metrech sněhu. I kdyby zemřel, pořád by to stálo za to. To jsem si z Herzogovy knihy odnesl: že nejlépe je dodýchat na vrcholu hory — ochraňuj mě před smrtí v údolí, ó Pane.

Dvanáct let poté, co jsem *Annapúrnu* četl poprvé — dvanáct let, během nichž jsem strávil většinu prázdnin v horách —, jsem narazil na další její výtisk, když jsem v jednom skotském antikvariátu přejížděl prstem po hřbetech knih. Toho večera jsem zůstal dlouho vzhůru a přečetl ji znova a znova propadl jejímu vábení. Brzy nato jsem sehnal letenky a lezeckého parťáka — kamaráda z armády, Tobyho Tilla — na týdenní pobyt v Alpách.

Dorazili jsme do Zermattu začátkem června a doufali jsme, že zlezeme Matterhorn, než ho zacpou letní davy lidí. Jenže hora na sobě ještě měla tlusté ledové brnění: pokoušet se o výstup by bylo příliš riskantní. A tak jsme zajeli do dalšího údolí, kde mělo být tání o něco pokročilejší. Naplánovali jsme, že se utáboříme někde vysoko a ráno zlezeme horu nazvanou Lagginhorn po jejím snadno přístupném jihovýchodním hřebeni. S 4010 metry, zapřemítal jsem, má Lagginhorn skoro přesně poloviční výšku Annapúrny.

V noci sněžilo a já jsem ležel bdělý a poslouchal, jak těžké vločky dopadají na tropiko našeho stanu. Shlukovaly se a tvořily na plátně nahodilé temné stíny, až byl nános na sklon stanu příliš těžký a s tlumeným svistem sklouzl k zemi. Brzy zrána sněžení ustalo, ale když jsme o šesté rozepnuli stan, skrz oblaka prosvítalo zlověstné nažloutlé bouřkové světlo. S obavami jsme vyrazili k hřebenu.

Jak jsme na něj vystoupili, ukázalo se, že je obtížnější, než vypadal zdola. Problém byl ve starém, přemrzlém sněhu, který pokrýval hřeben ve vrstvě silné několik stop, spolu s šesti palci čerstvě napadaného sněhu, neušlapaného a lepivého. Přemrzlý sníh je buď zrnitý jako cukr, nebo tvoří křupající podklad delších, tenčích krystalů, které jsou vevnitř duté a oddělené jeden od druhého. V každém případě je nestabilní.

Místo abychom postupovali pěkně z kamene na kámen, museli jsme se drápat sněhem a nikdy jsme nevěděli jistě, jestli je pod tím daným stupem skála, nebo vzduch. Nebyla tu ani vyšlapaná cesta, kterou bychom se mohli nechat vést: na hřebeni evidentně od předchozího léta nikdo nebyl. Krom toho mrzlo, a brutálně. Teklo mi z nosu a tekutina mi přimrzala na tvář v silných pramíncích. Z větru mi slzely oči, a na pravém oku mi řasy přimrzly k sobě. Musel jsem je oddělit tak, že jsem si silou roztáhl víčka.

Po dvou hodinách lopoty jsme se přiblížili vrcholu, jenže úhel hřebenu se zostřoval a my jsme postupovali stále pomaleji. Cítil jsem, jak mě mráz hluboko v těle studí. Měl jsem pocit, že i mozek zpomalil, pracoval zmateněji, jako kdyby nízká teplota zmrazila moje myšlenkové pochody, zhustila je. Mohli jsme se otočit, samozřejmě. Šli jsme dál.

Poslední úsek dlouhý padesát stop byl skutečně velmi strmý a ležela na něm vysoká vrstva starého, nepevného sněhu. Zastavil jsem a vyhodnotil situaci. Vypadalo to, že by hora každou chvíli mohla sníh shodit, jako když člověk nechá sklouznout z ramen kabát. Tu a tam se kolem mě sypaly malé laviny. Z východní stěny hory jsem slyšel rachot padajícího kamení.

Špičky bot jsem měl zaražené do sněhu, před obličejem se mi zdvihal svah. Zvrátil jsem hlavu a podíval se na obzor. Přes vrchol se valila oblaka a na chvíli jsem měl pocit, jako by se na mě hora pomalu hroutila.

Otočil jsem se a zavolal na Tobyho, který byl dvacet stop pode mnou: „Jdeme dál? Vůbec se mi to nelíbí. Hádám, že by se tohleto celé mohlo kdykoliv utrhnout.“

Pod Tobym se svah zužoval do žlabu vedoucího nad srázy jižní stěny hřebenu. Kdybych uklouzl nebo pode mnou sníh povolil,

projel bych kolem Tobyho, strhl ho a volným pádem bychom sletěli stovky stop na ledovec.

„Jasně, Robe, jasně, že jdeme dál,“ zavolal Toby.

„Dobře.“

Měl jsem s sebou jen jeden cepín, jenže sklon byl tak příkrý, že by byla potřeba dva. Bylo třeba trochu zaimprovizovat. Přehodil jsem cepín do levé ruky a prsty pravačky co nejvíc zpevnil. Zkusím je zarazit do sněhu místo cepínu, abych se o ně mohl zapřít. Nervózně jsem začal lézt.

Sníh držel, improvizovaný cepín fungoval, a najednou jsme tam byli, na vrcholu velkém jako kuchyňský stůl, svírali jsme kříž z železných trubek, který vyčníval z hlubokého sněhu na vrcholu, současně vyděšení a povznesení. Na všechny strany od nás hora spadala dolů. Připadali jsme si, jako bychom balancovali na špici Eiffelovy věže. Oblaka se roztrhala a jítřní šero nahradilo zářivé bílé světlo. O tisíce stop pod námi jsem zahlédl žlutou tečku našeho stanu. Z pohledu odsud shora se ledovec, který jsme včera přešli při nástupu na hřeben, proměnil ve vzorek mělkých bledých vln. Viděl jsem tucty jezírek z roztáté vody, která se utvořila v prohlubních mezi vlnkami, mrkala na mě jako štíty ve slunci. Měla udivující modrou barvu. Na západ od nás se světlo stoupajícího slunce rozlévalo po horských stěnách pásma Mischabel. Vítr prudce foukal, narážel mi do kůže na tvářích, až znečitlivěla, a lezavě pronikal škvírami v oblečení.

Shlédl jsem na své ruce. Po celý výstup jsem měl navlečené tenké rukavice, a jak jsem ruce zarážel do zledovatělého svahu, na pravé rukavici se tři konečky utrhly. Dotyčné prsty jsem necítil. Vlastně, jak jsem si uvědomil s podivuhodnou nezáčastněností, jsem vůbec necítil celou ruku. Zvedl jsem ji přímo před slzící oči. Špičky prstů, které byly vystaveny mrznoucímu vzduchu, získaly voskově žlutou barvu a zprůhledněly jako oschlý sýr.

Náhradní rukavice jsem neměl. Jenže na takové starosti stejně nebyl čas, jelikož technický sníh, který jen tak tak unesl naši váhu při výstupu, už jistě tál v ranním slunci. Museli jsme co nejrychleji dolů.

Při sestupu jsme postupovali rychle a efektivně, než jsme dorazili k něčemu, co vypadalo jako poslední překážka. Byl to sněhový most, tenký, prohnutý sněhový hřeben, dlouhý možná třicet stop, zavěšený mezi dvěma skalními věžemi — jako prostěradlo připnuté kolíčky na obou koncích. Byl rozhodně příliš ostrý a křehký, než aby se dalo jít po něm, a nebylo jak slézt dolů a obejít jej. Nezbývalo nám nic jiného než přelézt stranou, stejně jako cestou vzhůru, s ještě menší zárukou, že se celá struktura nezhroutí a nepošle nás volným pádem na ledovec.

Toby si začal vykopávat v měkkém sněhu malé sedátko.

„Z tvého počínání chápu, že bys rád, kdybych šel první?“ optal jsem se.

„Ano, prosím, to by bylo senzační.“

Vyklonil jsem se podél takřka vertikální stěny hřebenu, zarazil do něj chodidla, lano bylo mezi mnou a Tobym vodorovně prověšené. Z míst, kam jsem zakopnul chodidla, šelestivě ujížděl sníh jako mokrá cukr. Tak tady stojím, pomyslel jsem si, na víceméně svislé stěně rozbředlého sněhu, sunu se jako krab přes něj, se třemi namrzlými prsty a jen jedním cepínem. Proklel jsem Maurice Herzoga. Pak jsem krátce pohlédl dolů.

Mezi nohama jsem viděl spoustu nicoty. Znova jsem zarazil mačku a zpod mého chodidla se vylomila velká hrouda přemrzlého sněhu a kutálela se k ledovci, přičemž se postupně rozpadala. Visel jsem tam s rukama zdviženýma nad hlavou, a sledoval padající sníh. V hýždích mi začalo brnět, brnění pak přešlo do slabin a stehen a zanedlouho moje břicho zachvátil hučící, nutkavý nával strachu. Ten prostor mi připadal nezměrný a zlovlně živý, jako by mě vdechoval, vtahoval do své prázdnoty.

Jen jeden cepín — proč jsem si vzal jenom jeden? Opět jsem použil pravou ruku, tu s voskovými prsty, a zasekával ji do sněhu. Prsty nebolely, což mi úkol ulehčilo. A tak jsem lezl dál a držel rytmus. Zakopnout, zakopnout, zaseknout, zaseknout, zaklít. Zakopnout, zakopnout, zaseknout, zaseknout, zaklít.

Přelezli jsme, samozřejmě — jinak bych tyhle řádky nepsal —, a když jsme sjížděli po zbývajících svazích ke stanu na batozích,

vyskali jsme radostí a úlevou z toho, že jsme se dostali na vrchol a dokázali se vrátit.

Když jsem o dvě hodiny později seděl na balvanu před stanem, civěl jsem na vlastní prsty s unaveným nezájmem. Rozjasnilo se, bylo teplo a bezvětří a krajinu osvětlovalo precizní, rovnostářské sluneční světlo výšin. Řídkým vzduchem se přesně nesl zvuk a já slyšel řinčení a hovor lezců scházejících z Weissmiesu, nějaké půl míle daleko. Připadalo mi, že moje pravá ruka ke mně nijak zvlášť nepatří. Ale s mlhavou úlevou jsem si všiml, že jsou postižena jen bříška tří prstů, a ani ta nijak hluboko. Když jsem jimi poklepal o kámen, vydala tvrdý, dutý zvuk jako dřevo dopadající na kov. Vytáhl jsem kapesní nůž a začal je oškrabávat. Na plochém šedém kameni mezi mými koleny rostla hromádka odškrabků kůže. Nakonec, když jsem se prořezal na růžovou kůži a prsty začaly při každém přejetí nože bolet, jsem hranici hoblinek spálil v oranžovém plameni zapalovače. Vzňaly se se zapraskáním a pachem spáleného masa.



Před třemi stoletími by riskovat život při zlézání hory bylo považováno za holé šílenství. Ostatně si sotvakdo dokázal představit, že by divoká krajina mohla někoho přitahovat. Ortodoxní imaginace sedmnáctého a raně osmnáctého století oceňovala přírodní scenérii vesměs jen do té míry, kdy vypovídala o zemědělské úrodnosti. Louky, sady, pastviny, bohatá ornice polností — to byly ideální složky krajiny. Jinými slovy, atraktivní byly krajiny zkrocené: krajiny, v nichž nastolily lidský řád pluh, plot a příkop. Ještě v roce 1791 William Gilpin poznamenal, že „většině člověčenstva“ je divočina nepříjemná. „Málo je takových,“ pokračoval, „již nedají přednost výjevu čilého pěstování před největšími surovými výtvy přírody.“ Hory, ty nejsurovější výtvy přírody, nejenže vzdorovaly zemědělství, ale také odpuzovaly estetické citění: mělo se za to, že jejich nepravidelné a gargantuovské obrysy ruší přirozenou vyrovnanost mysli. Zdrženlivější lidé sedmnáctého století hory nesouhlasně označovali za „pustiny“; také je odsuzovali coby „vředy“ na kůži země, „bradavice“,